

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

(Майя НІКОЛАЄВА)

Вересень

2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПЕДАГОГІКА

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)
Галузь знань: 10 Природничі науки
Спеціальність: 104 Фізика та астрономія
Освітньо-професійна програма: Фізика та астрономія

ОНУ
2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Педагогіка». Одеса: ОНУ, 2022. 20 с.

Розробник: Павлова В.В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки.

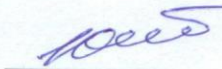
Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки.

Протокол № 1 від «26» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри педагогіки

 (Ольга ЦОКУР)

Погоджено із гарантом ОПП Фізика та астрономія

 (Юрій НІЦУК)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету романо-германської філології

Протокол № 1 від «26» серпня 2022 р.

Голова НМК

 (Тетяна ТЕЛЕЦЬКА)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри педагогіки.

Протокол № __ від «__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ ( )

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри педагогіки.

Протокол № __ від «__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ ( )

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Очна форма навчання	Заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 3/3 годин – 90/90 змістових модулів – 4/4	Галузь знань 10 Природничі науки Спеціальність 104 Фізика та астрономія Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Дисципліна вільного вибору	
		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	1-й
		Лекції	
		30 год.	-
		Семінарські	
		-	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60 год.	-
Форма підсумкового контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни є пізнання закономірностей педагогічної діяльності та індивідуально-психологічних властивостей особистості; формування потреби в особистісному розвитку, вмінь виявляти задатки до певного виду діяльності, досягати індивідуальних цілей у процесі навчання, будувати систему психолого-педагогічних знань, які сприятимуть ефективності професійної діяльності, підвищенню культури педагогічного спілкування.

Завдання

- засвоєння основних термінів і понять педагогіки на рівні відтворення, тлумачення та використання їх у повсякденному та професійному житті;
- опанування знань про психолого-педагогічні особливості становлення особистості та усвідомлення закономірностей професійного становлення та особистісного зростання майбутніх фахівців;
- формування вмінь і навичок використання методів науково-педагогічних досліджень відповідно до їх призначення, психолого-педагогічних знань про культуру педагогічного спілкування для аналізу конкретних ситуацій в професійній діяльності.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні задачі та практичні проблеми у математиці або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів математики, статистики й комп'ютерних технологій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

б) Загальні компетентності:

ЗК.01 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК.02 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 03. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

в) Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК-5 Здатність до кількісного мислення.

Процес вивчення дисципліни сформульований у **термінах програмних результатів навчання (РН):**

РН-2 Розуміти правові, етичні та психологічні аспекти професійної діяльності

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати:**

- закономірності становлення педагогіки;
- основні складові та напрями сучасних педагогічних досліджень;
- зміст основних педагогічних категорій (освіта, розвиток, навчання, виховання);
- сутність і закономірності розвитку особистості, анатоμο-фізіологічні, психологічні та вікові особливості учнів;
- методи аналізу ефективності педагогічного управління процесом формування особистості школяра;

- теорію та методику національного навчання і виховання, специфіку роботи класного керівника, виховної роботи в дитячих клубах за інтересами та позашкільних виховних закладах;
- принципи, форми і методи організації навчально-виховної роботи з дітьми різних вікових груп;
- принципи організації різних дитячих об'єднань, учнівських колективів та керівництва ними;
- методику позакласної та виховної роботи.

вміти:

- визначати конкретні завдання навчально-виховного впливу, виходячи із загальної мети національного виховання, рівня вихованості колективу і умов навколишнього середовища;
- володіти методами і формами організації навчально-виховного процесу, педагогічної діагностики та педагогічного прогнозування;
- визначати мету навчання і виховання у відповідності з рівнем вихованості учнів, будувати навчально-виховний процес на основі глибокого і систематичного вивчення учнів, їх інтересів і запитів;
- регулювати і корегувати міжособистісні стосунки в навчальному колективі, проводити в ньому профілактику розмежування, конфронтації: формувати гуманні відносини з учнями на рівні співпраці з урахуванням національних традицій;
- сприяти самовихованню, самоосвіті та саморозвитку учнів;
- аналізувати, узагальнювати і використовувати передовий педагогічний досвід і досягнення психолого-педагогічної науки, систематично підвищувати свою педагогічну кваліфікацію.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки.

Тема 1. Предмет педагогіки, її основні категорії.

Педагогіка, як суспільна наука. Закони виховання як предмет педагогічної науки. Функції педагогіки. Основні категорії педагогіки: виховання, освіта, навчання, їх взаємозв'язок. Самовиховання і самоосвіта.

Теоретичні та практичні джерела педагогіки: народна педагогіка; твори вчених-філософів; твори класиків педагогіки; результати сучасних педагогічних досліджень; передовий педагогічний досвід; державні документи з питань освіти і виховання; дані суміжних з педагогікою наук.

Сучасні завдання педагогічної науки.

Система педагогічних наук: історія педагогіки; загальна педагогіка; вікова педагогіка; професійна педагогіка; етнопедагогіка; спеціальна педагогіка; соціальна педагогіка; порівняльна педагогіка; окремі методики викладання. Зв'язок педагогіки з іншими науками.

Тема 2. Методологія педагогічного дослідження.

Загальнонаукова методологія у сфері педагогічного дослідження. Специфіка методологічних засад вітчизняної та зарубіжної педагогіки. Системно-структурний підхід в педагогіці. Поняття педагогічної ситуації, педагогічного явища, педагогічного факту. Логіка науково-педагогічного дослідження. Основні

вимоги щодо проведення педагогічного дослідження. Організація і техніка роботи педагога-дослідника в школі. Методи науково-педагогічного дослідження: спостереження в педагогічному процесі сучасної школи; анкетування та способи використання різних анкет; тестування та способи запровадження тестів; констатуючий експеримент та методика його проведення; формуючий експеримент, характеристика його етапів. Підготовка програми педагогічного експерименту. Оформлення результатів педагогічного експерименту.

Тема 3. Основні фактори розвитку особистості. Вікові та індивідуальні особливості школярів середнього та старшого віку.

Поняття про особистість, індивідуальність, індивід. Традиційна народна мораль про особистість, її розвиток, виховання і формування. Основні об'єктивні і суб'єктивні фактори формування особистості, їх особливості і взаємозв'язок. Виховання – визначальний чинник формування особистості.

Роль діяльності і спілкування у розвитку особистості. Взаємообумовленість процесів виховання і розвитку, активна позиція особистості та її роль у процесі розвитку і виховання. Психічний, фізичний, соціальний і духовний розвиток.

Дитина як об'єкт і суб'єкт виховання. Вікові періоди розвитку особистості. Теорії розвитку особистості.

Змістовий модуль 2. Дидактика

Тема 4. Предмет і основні категорії дидактики. Процес навчання, його сутність і структура.

Виникнення і розвиток дидактики як теоретичного компоненту педагогіки, що вивчає проблему навчання та освіти. Загальна теорія навчання і методики окремих предметів з основ наук, їх взаємозв'язок.

Основні категорії дидактики: процес навчання, принципи навчання, зміст освіти, методи навчання, організаційні форми навчання.

Українська народна дидактика, її мета, завдання і зміст.

Навчання як вид пізнавальної діяльності учнів, його основні ознаки.

Викладання як діяльність учителя, учіння – пізнавальний процес, що здійснюється учнями за безпосереднього та опосередкованого керівництва учителем. Структура процесу навчання.

Основні функції навчання (освітня, розвиваюча, виховуюча) та їх взаємозв'язок. Суперечності та рушійні сили процесу навчання.

Основні етапи оволодіння знаннями: сприймання, усвідомлення, осмислення, запам'ятовування та застосування знань і умінь у практичній діяльності.

Тема 5. Закономірності та принципи навчання.

Поняття про закономірності навчання, основні закономірності процесу навчання.

Визначення принципів навчання як вихідних положень, що визначають характер пізнавальної діяльності учнів і технології діяльності учителя.

Традиційні принципи навчання: виховуючий характер навчання, науковість навчання, систематичність навчання, наочність навчання, міцність знань, умінь і навичок, доступність навчання, індивідуалізація навчання.

Принципи навчання, що виникли під впливом народної дидактики: гуманістичний характер навчання; послідовність і систематичність навчання; навчання на загальнолюдських цінностях, на кращих традиціях і обрядах народу України, навчання моралі і вірувань пращурів, на етнографічних особливостях попередніх поколінь; навчання в навіюванні, спонуканні, заохоченні та ін.

Тема 6. Зміст освіти як фундамент базової культури особистості.

Наукові основи змісту освіти в цивілізованому суспільстві. Зміст освіти в національній школі, його основні компоненти. Загальна, політехнічна освіта. Оновлення змісту освіти в умовах розбудови української держави.

Державні стандарти змісту освіти. Навчальний план для різних типів загальноосвітніх шкіл України, динамізм його для шкіл різних регіонів України. Науково-педагогічні основи навчального плану. Принципи його побудови. Навчальні програми, принципи їх побудови, вимоги до програм, їх структура.

Види навчальних підручників для шкіл України. Нові навчальні книги для шкіл України.

Тема 7. Методи і засоби навчання та активізації пізнавальної діяльності учнів.

Визначення методу навчання. Прийоми як складова частина методу і як самостійна дидактична категорія. Різні підходи до класифікації методів: за джерелами знань, за особливостями діяльності учителя і учня, за характером пізнавальної діяльності учня.

Методи навчання за джерелами знань: словесні, наочні, практичні.

Методи за характером пізнавальної діяльності учнів (пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемний, частково-пошуковий, дослідницький).

Роль та значення засобів навчання в організації і здійсненні навчально-пізнавальної діяльності учнів. Класифікація засобів навчання. Натуральні об'єкти, схематичні зображення, електронні та звуко-технічні засоби. ТЗН, навчальні кабінети, комп'ютеризація. Вибір методу навчання.

Тема 8. Організаційні форми навчання, їх характеристика.

Форми організації навчального процесу. Історичний розвиток організаційних форм навчання. Виникнення і розвиток класно-урочної системи навчання в Україні. Основні існуючі форми організації навчального процесу (урок як основна форма, екскурсія, домашні завдання, самостійна робота, додаткові заняття, факультативи, практикуми, семінари, лекції та ін.), їх характеристика.

Форми організації діяльності учнів на уроці: індивідуальна, парна, групова, колективна.

Вимоги до сучасного уроку.

Педагогічні вимоги до побудови уроку, його структури (постановка мети, завдань, обладнання уроку; дотримання реалізації функцій уроку; врахування особистого досвіду учнів; розвиток мотивації навчання; організація різних видів діяльності на уроці; контроль за пізнавальною діяльністю учнів і зворотні зв'язки).

Традиційна типологія уроків. Структура уроку в залежності від його мети. Підготовка учителя до уроку та її основні етапи. Нетрадиційні уроки в школі.

Тема 9. Контроль та оцінка ефективності навчального процесу. Види, форми та критерії навчальних досягнень учнів.

Мета та завдання контролю навчання у школі. Функції контролю: діагностична, дидактична і виховна. Види (поточний, тематичний, рубіжний, підсумковий, прикінцевий) та форми (іспит, колоквиум; контрольні роботи; тестування) контролю якості навчального процесу. Рейтингова система контролю і оцінки знань учнів. Модульний контроль, його особливості. Критерії оцінки знань, вмінь, навичок, а також компетенцій (ключових, системних, предметних, індивідуальних, самоосвітніх) учнів. Поняття моніторингу якості навчального процесу.

Змістовий модуль 3. Теорія виховання

Тема 10. Суть і зміст процесу виховання. Мета виховання

Різні підходи до трактування суті виховання. Процес виховання як закономірна, послідовна, неперервна зміна моментів розвитку взаємодіючих суб'єктів. Особистісно-орієнтовний підхід у вихованні. Педагогічна взаємодія у вихованні, суб'єкти виховання. Діалектика і рушійні сили процесу виховання. Демократичний і гуманістичний характер виховання.

Структура процесу виховання. Сутність і особливості національного виховання. Витоки, зміст, становлення і розвиток української національної системи виховання.

Мета, завдання виховання учнів у сучасній школі. Виховання як процес цілеспрямованого формування соціально важливих якостей і здібностей особистості. Вчення про мету виховання та фактори розвитку особистості в контексті сучасних філософських концепцій.

Тема 11. Загальні закономірності, принципи, методи і форми виховання

Принципи виховання, їх класифікація та характеристика. Поняття про методи виховання. Класифікація методів виховання. Методи формування свідомості особистості. Методи організації діяльності. Методи стимулювання. Вибір методів виховання. Загальні закономірності виховання. Характеристика сучасних форм і засобів виховання. Традиційні та інноваційні форми виховної роботи з учнями (предметні олімпіади, брейн-ринг, КВЗ, конкурси, клуби за інтересами, екскурсія, виховний проєкт). Сучасні виховні технології. Позашкільні форми виховання.

Тема 12. Основні напрями виховної роботи.

Формування національної свідомості (самосвідомості) учнів. Основні напрями національного виховання. Проблеми та шляхи виховання свідомих громадян, патріотів Батьківщини, поборників дружби між усіма народами України. Напрями громадянського виховання в сучасній школі.

Розумовий розвиток особистості. Шляхи і засоби розумового розвитку школярів.

Поняття про духовність і духовний розвиток, духовні цінності. Загальнолюдські і культурно-національні цінності. Шляхи інтерналізації загальнолюдських і культурно-національних цінностей. Мораль як серцевина національної системи освіти і виховання.

Естетичне виховання, трудове виховання, економічне виховання, інші види предметно-перетворювальної діяльності, методи і форми здійснення.

Тема 13. Класний керівник. Функції, напрями і форми роботи. Педагогічне спілкування.

Класний керівник як організатор класного колективу. Права та обов'язки класного керівника. Основні документи по класному керівництву. Функції класного керівника. Напрями і форми роботи класного керівника. Критерії оцінювання ефективності виховного процесу.

Поняття педагогічного спілкування, його особливості, функції, види. Педагогічне спілкування як діалог. Контакт у педагогічному діалозі. Структура педагогічного спілкування. Стил ь педагогічного спілкування. Конфлікт у педагогічній взаємодії.

Змістовий модуль 4. Управління педагогічними системами.

Тема 14. Поняття про систему освіти в Україні

Закон України "Про освіту". Державна національна програма "Освіта". Поняття про систему освіти і виховання в Україні. Система освіти: заклади освіти, наукові, науково - методичні і методичні установи, науково-виробничі

підприємства, державні і місцеві органи управління освітою та самоврядування в галузі освіти.

Принципи побудови системи освіти України.

Концепція загальноосвітньої школи України. Основні принципи побудови системи національної освіти України. Система освіти України та її структура. Основні компоненти структури освіти: дошкільна освіта; загальна середня освіта; позашкільна освіта; професійно-технічна освіта; вища освіта; післядипломна освіта; аспірантура; докторантура; самоосвіта.

Загальноосвітня школа трьох ступенів: початкова школа, основна школа, старша школа, їх завдання. Спеціалізовані школи, інтернати, ліцеї та інші навчально-виховні заклади. Приватні навчально-виховні заклади.

Органи управління освітою. Функції та завдання Міністерства освіти та науки України, місцевих органів освіти і науки, органів громадського самоврядування в освіті.

Тема 15. Основні вимоги до сучасного вчителя фізики та астрономії.

Суспільна зумовленість виникнення педагогічної професії. Специфічні особливості педагогічної діяльності. Система педагогічної діяльності: викладання, виховання, класне керівництво, діяльність із професійного самовдосконалення, управлінська, організаторська, методична, позашкільна, науково-дослідна.

Вимоги до особистості вчителя. Педагогічна майстерність як досконале, творче виконання вчителем професійних функцій. Компоненти педагогічної майстерності: гуманістична спрямованість діяльності педагога, педагогічна компетентність, педагогічні здібності, педагогічна техніка. Педагогічна культура, як вершина педагогічного досвіду та майстерності, розвитку особистості педагога. Педагогічний такт як важлива риса вчителя.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	сем	лаб	сп		л	сем	лаб	сп
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль I. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ										
Тема 1. Предмет педагогіки, її основні категорії.	4	2			2					
Тема 2. Методологія педагогічного дослідження	10	2			8					
Тема 3. Основні фактори розвитку особистості. Вікові та індивідуальні особливості школярів середнього та старшого віку.	4	2			2					
Разом за змістовим	18	6			12					

модулем I										
Змістовий модуль II. ДИДАКТИКА										
Тема 4. Предмет і основні категорії дидактики. Процес навчання, його сутність і структура	6	2			4					
Тема 5. Закономірності та принципи навчання	6	2			4					
Тема 6. Зміст освіти як фундамент базової культури особистості	6	2			4					
Тема 7. Методи і засоби навчання та активізації пізнавальної діяльності учнів.	8	2			6					
Тема 8. Організаційні форми навчання, їх характеристика. Організаційні форми навчання, їх характеристика.	8	2			6					
Тема 9. Контроль та оцінка ефективності навчального процесу. Види, форми та критерії навчальних досягнень учнів.	6	2			4					
Разом за змістовим модулем II	40	12			28					
Змістовий модуль III. ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ										
Тема 10. Суть і зміст процесу виховання. Мета виховання	4	2			2					
Тема 11. Загальні закономірності, принципи, методи і форми виховання	4	2			2					
Тема 12. Основні напрями виховної роботи.	6	2			4					
Тема 13. Класний керівник Функції,	6	2			4					

напрями і форми роботи. Педагогічне спілкування.										
Разом за змістовим модулем III	20	8			12					
Змістовий модуль IV. УПРАВЛІННЯ ПЕДАГОГІЧНИМИ СИСТЕМАМИ										
Тема 14. Поняття про систему освіти в Україні	6	2			4					
Тема 15. Основні вимоги до сучасного вчителя фізики та астрономії.	6	2			4					
Разом за змістовим модулем IV	12	4			8					
УСЬОГО ГОДИН	90	30			60					

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені навчальним планом

6. Теми практичних занять

Практичні заняття навчальним планом не передбачені

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Види завдань	Кількість годин	
			Очна	Заочна
1.	Тема 1. Предмет педагогіки, її основні категорії.	Визначити етапи розвитку педагогіки як науки, представити у вигляді таблиці. Скласти словник провідних категорій і понять педагогіки. Представити систему освітніх педагогічних наук у вигляді схеми, продемонструвавши їх зв'язок з іншими науками.	2	
2.	Тема 2. Методологія педагогічного дослідження	Схематично зобразити та проаналізувати класифікацію методів науково-педагогічних досліджень. Охарактеризувати методи науково-педагогічних досліджень: емпіричні методи дослідження; теоретичні методи дослідження, математичні методи дослідження. Методи обробки результатів дослідження. Форми втілення результатів досліджень в практичну діяльність вчителів.	8	

3.	Тема 3. Основні фактори розвитку особистості. Вікові та індивідуальні особливості школярів середнього та старшого віку.	Ознайомитися із віковими характеристиками учнів початкової, основної та старшої школи. Виокремити їх особливості в вигляді таблиці. Схематично представити провідні чинники формування та розвитку особистості. Підготувати повідомлення щодо ролі біологічних або соціальних чинників у розвитку особистості.	2	
4.	Тема 4. Предмет і основні категорії дидактики. Процес навчання, його сутність і структура	Скласти словник провідних понять дидактики, вивчити їх визначення. Представити характеристику однієї із основних дидактичних систем у вигляді таблиці. Підготувати повідомлення з актуальних проблем сучасної дидактики загальної середньої школи. Опрацювати матеріал з дидактики Я.А. Коменського у вигляді опорного конспекту.	4	
5.	Тема 5. Закономірності та принципи навчання	Скласти перелік провідних принципів навчання та розкрити визначення їх сутності у вигляді таблиці. Підготувати міні-повідь щодо принципів та особливостей навчання обдарованих учнів. Розробити способи попередження й профілактики відставання учнів у навчанні з математики.	4	
6.	Тема 6. Зміст освіти як фундамент базової культури особистості	Дати загальну характеристику змісту освіти. Підготувати міні-повідь щодо факторів, які впливають на розробку змісту освіти. Проаналізувати теорії організації змісту освіти. Наукові основи визначення змісту освіти та його удосконалення. Підготувати мультимедійну презентацію щодо документів, що визначають зміст загальної середньої освіти.	4	
7.	Тема 7. Методи і засоби навчання та активізації пізнавальної діяльності учнів.	Ознайомитися більш ґрунтовно з однією з сучасних технологій навчання шляхом опрацювання відповідних джерел; схематизувати її сутність і структуру (визначити провідні ідеї, принципи, методи, форми реалізації, прикінцеві результати), підготувати мультимедійну презентацію обраної технології з аналізом її переваг та обмежень.	6	
8.	Тема 8. Організаційні форми навчання, їх характеристика. Організаційні форми навчання, їх	Скласти таблицю основних типів уроку з виокремленням їх структурних компонентів. Розробити й оформити план-конспект уроку з фізики, прокоментувати вимоги до його	6	

	характеристика.	проектування, підготовки та проведення.		
9.	Тема 9. Контроль та оцінка ефективності навчального процесу. Види, форми та критерії навчальних досягнень учнів.	Скласти словник основних термінів з освітнього моніторингу та засвоїти їх визначення. Розробити план проведення моніторингу академічних досягнень учнів з вивчення фізики, підібрати адекватні методи діагностики та оцінювання.	4	
10.	Тема 10. Суть і зміст процесу виховання. Мета виховання	Схарактеризувати провідні ідеї, мету і завдання, зміст, принципи, форми, методи та прикінцеві результати одного з провідних напрямів виховання учнів (громадянського, патріотичного, морального, полікультурного, гендерного, художньо-естетичного) у вигляді опорного конспекту, розробити мультимедійну презентацію та коротке повідомлення.	2	
11.	Тема 11. Загальні закономірності, принципи, методи і форми виховання	Скласти перелік провідних принципів, методів і форм виховання учнів певного шкільного віку. Розробити план-сценарій проведення одного виховного заходу з учнями інноваційної форми (брейн-ринг, КВЗ, конкурс, виховний проект і т.д.).	2	
12.	Тема 12. Основні напрями виховної роботи.	Підготувати міні-доповідь з презентацією однієї з сучасних виховних технологій або оригінальних позашкільних форм виховання з основних напрямів на власний вибір.	4	
13.	Тема 13. Класний керівник. Функції, напрями і форми роботи. Педагогічне спілкування.	Проаналізувати думки вітчизняних педагогів-класиків (А. Макаренка, В. Сухомлинського) щодо ролі учнівського виховного колективу в формуванні особистості. Підготувати власний кодекс педагогічної етики як майбутнього класного керівника. Розробити план-конспект проведення батьківських зборів за актуальною темою.	4	
14.	Тема 14. Поняття про систему освіти в Україні	Дослідити сучасну систему загальної середньої освіти в Україні, конкретизувати особливості її нормативно-правового забезпечення, тенденції та стратегії перспективного розвитку; підготувати реферат з мультимедійною презентацією.	4	
15.	Тема 15. Основні вимоги до	Проаналізувати Державний стандарт базової середньої освіти	4	

	сучасного вчителя фізики астрономії. та	від 30 вересня 2020 р. Виписати загальні і професійні компетентності із Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» від 23 грудня 2020 р.		
Усього			60	

9. Методи навчання

Словесні: лекція, розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, обговорення проблемних ситуацій, ситуаційне навчання тощо.

Наочні: метод безпосереднього педагогічного спостереження, метод ілюстрації, демонстрації, візуалізації (мультимедійні презентації).

Практичні: метод аналізу педагогічних ситуацій; метод вирішення педагогічних задач; метод мозкового штурму; метод тестування; методи ігрового моделювання.

Практичні: ділові ігри, виконання індивідуальних завдань тощо.

10. Форми контролю і методи оцінювання

Поточний контроль – усне опитування, оцінювання якості практичні завдання, оцінювання доповідей, оцінювання презентацій

Критерії та шкала оцінювання: національна та ECTS

За сист. ОНУ	За ECTS	Для заліку	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
			Теоретична підготовка	Практична підготовка
90-100	A	зараховано	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; рецензує відповіді інших студентів, самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань, вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань	може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.
85-89	B	зараховано	достатньо	повно за зразком самостійно

75-84	C		володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає несуттєві неточності	виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання
70-74	D	зараховано	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання
60-69	E			
35-59	FX	не зарах. з можлив. повторного складання	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно; безсистемне виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	планує та виконує частину завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички:
0-34	F	не зарах. з обов'язк. повторним вивченням дисципліни	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, погребує постійної допомоги викладача

11. Питання для поточного контролю

1. Виділіть специфічні риси етапів становлення педагогіки як науки.

2. Розкрийте предмет і функції педагогіки.
3. Поясніть суть педагогічних категорій.
4. Які дисципліни складають систему педагогічних наук?
5. Розкрийте логіку науково-педагогічного дослідження.
6. Дайте загальну характеристику методам науково-педагогічного дослідження.
7. Охарактеризуйте види і етапи педагогічного експерименту. Наведіть приклад.
8. Дайте визначення поняттям: «людина», «індивід», «особистість», «індивідуальність».
9. Розкрийте поняття розвитку особистості, охарактеризуйте фактори її розвитку.
10. Визначте поняття формування особистості, розкрийте фактори формування особистості.
11. Охарактеризуйте сучасні підходи до вікової періодизації розвитку особистості.
12. Поясніть особливості психічного і фізичного розвитку особистості у підлітковому віці.
13. Розкрийте особливості психічного і фізичного розвитку особистості у ранньому юнацькому віці.
14. У чому полягають індивідуальні особливості учнів? Наведіть приклади.
15. Охарактеризуйте сутність і структуру педагогічного процесу.
16. Дайте загальну характеристику принципам педагогічного процесу.
17. Розкрийте суть основних категорій дидактики: навчання, освіта, викладання, учіння, знання, уміння, навички.
18. Сутність навчання як педагогічного процесу і його завдання.
19. Рушійні сили процесу навчання.
20. Розкрийте зміст основних функцій процесу навчання.
21. Розкрийте діалектичний взаємозв'язок між поняттями : закономірності навчання, принципи навчання, правила навчання.
22. Розкрийте зміст основних дидактичних принципів.
23. Охарактеризуйте феномен змісту освіти. Від яких чинників він залежить ?
24. Дайте характеристику документам, що визначають зміст освіти у середній школі: державний стандарт, навчальний план, навчальна програма, підручник.
25. Охарактеризуйте основні тенденції реорганізації змісту освіти в руслі сучасних освітніх реформ в Україні.
26. Основні завдання реформи «Нова українська школа».
27. Які чинники визначають доцільність використання конкретних методів навчання?
28. Охарактеризуйте методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності учнів.
29. Охарактеризуйте методи стимулювання і мотивації учіння.
30. Охарактеризуйте методи контролю і самоконтролю в навчанні.
31. Розкрийте суть поняття «види навчання». Класифікація видів навчання.
32. Поняття про форми організації навчання. Дайте характеристику класно-урочній системі навчання.

33. Урок - основна форма організації навчання у школі. Охарактеризуйте типи і структуру уроків.
34. Дайте характеристику підготовці вчителя до уроку. Поясніть особливості проведення нестандартних уроків з математики.
35. Розкрийте сутність і функції контролю за навчально-пізнавальною діяльністю учнів.
36. Охарактеризуйте вимоги до контролю за навчально-пізнавальною діяльністю учнів.
37. Оцінка результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів.
38. Дайте характеристику функціям учителя математики.
39. Розкрийте сутність, структуру, рушійні сили процесу виховання Розкрийте проблему ідеалу виховання.
40. Охарактеризуйте мету і завдання провідних напрямів виховання (громадянського, національно-патріотичного, морального, естетичного, фізичного, правового, екологічного).
41. Охарактеризуйте методи формування свідомості особистості, методи організації діяльності, спілкування та формування досвіду суспільної поведінки; методи стимулювання діяльності і поведінки.
42. Охарактеризуйте основні типи позашкільних навчально-виховних закладів, їх основні завдання, форми позакласної виховної роботи.
43. Сутність, ознаки і функції виховного колективу. Етапи формування дитячого колективу.
44. Учніське самоврядування в школі та класі як шлях демократичного виховання молоді.
45. Форми і методи роботи класного керівника з учнями та їхніми батьками.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль															Загальна оцінка
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					Змістовий модуль 3				Змістовий модуль 4		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	100
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	

У ході поточного контролю студент може отримати максимальну оцінку (100 балів) за кожну тему змістового модуля. Загальна оцінка з навчальної дисципліни – це є середнє арифметичне суми балів за поточний контроль. Здобувач вищої освіти одержує підсумкову оцінку, якщо за результатами поточного контролю він набрав за кожну тему 60 і більше балів.

Якщо за результатами поточного контролю студент набрав менше 60 балів, або якщо він набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він повинен виконати залікове завдання (див. Перелік

питань для поточного контролю) і з урахуванням його результатів одержати відповідну кількість залікових балів із дисципліни. Залік оцінюється за 100-бальною шкалою.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Павлова В.В. Методичні вказівки до семінарських занять з курсу «Педагогіка» для студентів 3 курсу факультету романо-германської філології / В.В. Павлова. Одеса: ТОВ «Абрикос-Компани», 2011. 72с.
2. Робоча програма навчальної дисципліни «Педагогіка».
3. Силабус навчальної дисципліни «Педагогіка».

14. Рекомендована література

Основна

Законодавчі і нормативні документи.

1. Державний стандарт базової середньої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standart>.
2. Закон України «Про освіту» (2017). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту» (2020) №463-IX зі змін. та доповн. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.
4. Конституція України [зі змін. та допов., внесеними Законом України від від 21 лютого 2014 року №742-VII]. Харків: Фактор, 2015. 118 с.
5. Концепція «Нова українська школа» (2016). URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch2016/konczepczyia.html>.
6. Концепція розвитку педагогічної освіти: Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 16 липня 2018 р. № 776. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konczepczyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>.

7. Майбутнє патріотизму: Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді. Управління освітою. 2015. №3. С. 13–17.
8. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2025 року: Указ Президента України від 25 червня 2013 р. № 344. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
9. Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів: Наказ МОНмолодьспорту України № 1243 від 31.10.2011 р. URL: http://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/24565/.
10. Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти. Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. 2000. №22. С.3-7.
11. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: розпорядження КМУ від 14 грудня 2016 р. №988-р. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258/.

Підручники та навчальні посібники

1. Березюк О.С., Власенко О.М. Дидактика: теорія і практика: навч.-метод. посібник для студентів гуманітарних факультетів. Житомир : Вид-во ЖДУ імені І.Франка, 2017. 212 с.
2. Волкова Н. П. Педагогіка: навч. посібник для студ. ВНЗ. 4-те вид., стереотип. Київ: Академвидав, 2012. 615 с.
3. Зайченко І. В. Педагогіка: навч. посібник для студ. вищих педагогічних навчальних закладів. 3-ге вид. Київ: Ліра-К, 2016. 608 с.
4. Пащенко І.М., Красноштан І.В. Педагогіка: навч. посібник. ЦУЛ, 2019. 228 с.
5. *Педагогіка*: навч. посібник /укл. І. П. Аненкова, М. А. Байдан, О. А. Горчакова, В. М. Руссол. Львів : «Новий Світ2000», 2020. 567 с.
6. Педагогіка : курс лекцій / за ред. О. А. Пермякова. Кривий Ріг : СПД Залозний В.В., 2013. 163 с.
7. Педагогіка /укл. Ортинський В.Л., Козловський Ю.М., Дольнікова Л.В. Львів: Львівська політехніка, 2020. 160 с.
8. Сикорський П. Нова педагогіка: підручник. Львів: Львівська політехніка. 2021. 540с.
9. Фізеші О.Й. Педагогіка (Основи педагогіки. Дидактика. Теорія та методика виховання. Школознавство): навч. посібник для студентів педагогічних спеціальностей. Київ : Кондор, 2014. 390 с.
10. Фіцула М. М. Педагогіка: навч. посібник. Київ: «Академія», 2014. 528 с.

11. Додаткова

1. Буйницька О. Інформаційні технології та технічні засоби навчання: навч. посібник Київ: Центр навч. літ-ри, 2019. 240 с.
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. Київ: Академвидав, 2015. 303 с.
3. Мешко Г.М. Вступ до педагогічної професії: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2012. 197 с.
4. Нова українська школа: порадник для вчителя: навч.-метод. посіб. / за ред. Н. М. Бібік. Київ: Літера ЛТД, 2018. 159 с.
5. Нові технології навчання: наук.-метод. зб. / гол. ред. Є.М. Суліма. Київ: Інститут інновац. технл. і змісту освіти МОН України, 2012. Вип. 74. 184 с.
6. Онишків З.М. Основи управління закладом загальної середньої освіти: навч. посіб. для студ. ВПНЗ. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2018. 192 с.
7. Павлова В.В. Теоретично-методичні засади формування управлінської компетентності майбутніх менеджерів освіти. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку*: матеріали XX Міжн. наук.-практ. конф. (м. Бухарест, 07 травня 2022р.). Бухарест, 2022. С.217-223.
8. Чайка В.М. Основи дидактики: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Академвидав, 2011. 240 с.

9. Чепіль М.М. Порівняльна педагогіка: навч. посібник. Київ : Академвидав, 2014. 216 с.
10. Шевцов З.М. Основи інклюзивної педагогіки: підручник. Київ: Центр навчальної літератури. 2019. 248 с.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Новини педагогіки, електронна бібліотека видань з історії педагогіки. URL: <http://pedagogic.ru/books/item/f00/s00/z0000018/index.shtml>.
2. Державна науково-педагогічна бібліотека ім. В.О. Сухомлинського. URL : http://www.library.edu-ua.net/scientific_information_work/suhomlynskiy/.
3. Електронна бібліотека педагогічної літератури. URL: <http://pedagogic.ru/books/item/f00/s00/z0000018/st006.shtml>.
4. Посилання на популярні педагогічні Інтернет-ресурси. URL: http://sloboda.at.ua/publ/sajti_institutiv_pisljadiplomnoji_pedagogichnoji_osviti/1-1-0-68.
5. Педагогічні бібліотеки. URL: <http://lib.ua-ru.net/diss/cont/23693.html>.
6. Сайти для педагогів: новини, публікації, електронні бібліотеки, форуми. URL: <http://krok.org.ua/rod-ukr.php>.
7. Педагогічні журнали, газети URL: <http://dir.meta.ua/.../education-news/>.
8. Електронний архів журналу «Педагогічний вісник». URL : <http://nbuv.gov.ua/.../08knapor.htm>.
9. Електронні журнали та газети – Портал сучасних педагогічних ресурсів URL: http://intellect-invest.org.ua/educ_resources_e-magazines/.